

The Journal of Studies in Humanities

Volume 5 (II) 2019

Department of
Humanities, Rajarata
University of Sri Lanka

පත්තිනි ඇදුහීම හා සම්බන්ධ සිංහල අහිවාර ක්‍රම

නිල්මිනි දායානිල්දා

භාෂා අධ්‍යක්ෂණාංශය, සමාජීය විද්‍යා හා මානව ගාස්තු පියාය,
ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය, මිහින්තලය
Email: dayanandanilmini82@gmail.com

Abstract

This is a description of Sihhala rituals related to cult of the goddess Paththini. They are considered as one of the main rituals of Sinhala culture. The comparative study method was used for this research. After collecting details related to cult of the goddess Paththini, they were comparatively analized. This article was written after arranging the above facts in order. An introduction to rituals and cult of the goddess Paththini are included in this article initialy. There after Gammaduwa, Kiri maduwa, Pol keliya, An keliya, arms giving ceremony of Kiri amma and Sokari, the rituals related to cult of the goddess Paththini have been described. Sinhalese own cultural features are reflected through these rituals.

Key words: cult of the goddess Paththini, Gammaduwa, Kiri maduwa, Pol keliya, An keliya,

භාෂානිෂීම

මෙය පත්තිනි ඇදුහීම හා සම්බන්ධ සිංහල අහිවාර ක්‍රම පිළිබඳ විග්‍රහයකි. කිසියම් අහිමතාර්ථයක් ඉටු කරගැනීම පිණිස කරනු ලබන ඉනා, වින, ඩුනියම් ආදිය 'අහිවාර ක්‍රම' යනුවෙන් නැඳින්වේ. (සරවිච්චන්ද, 1968:46) විවිධ අහිවාර විධි අතර දෙව්වරුන් උදෙසා පූද පූජා පවත්වනු ලබනුයේ පොදුවේ වස් දොස් දුරකර ගැනීමේ හා සෙන් පමණුවා ගැනීමේ අධ්‍යාගයෙනි. ලක්දේව සතර දිග්ඝාගයේ පැතිර පවත්නා අන්ක විධ දේව ඇදුහීම අතර පත්තිනි දේව ඇදුහීම තරම් මෙරට වැසියන්ගේ වන්දනාවට හා ගෞරවයට පාතු වූ වෙනත් දේව ඇදුහීමක් තොමැති තරමිය.

'පත්තිනි' යන්නෙහි අර්ථය 'ස්වාමි හක්තිය ඇති බෑරිද' යන්නයි. ඇය ආදරය, ඉවසීම හා සමාව දීම වැනි ගුණ දහම්වලින් හෙවි බෑරිදකි. එසේම ඇ කුළින් පවිත්‍රතාව, එඩ්තරකම, මාතෘත්වය හා තේජාත්වීත්ව වැනි ලක්ෂණද පිළිබිඳු වේ. මෙබදු යහපත් ගුණාග රාජියක් පත්තිනි දේවිය කුළින් මුර්තිමත් වීමෙන් ඇයට සුවිශේෂ බල මහිමයක් ආරෝපණය වී ඇති අතර එය ඇ කෙරෙහි ජනතාව කුළ ඉමහත් ගෞරවයක්, හක්තියක්

ජනිතවීමට හේතු වී තිබේ. එහෙයින් පත්තිනි දේවිය කෙරෙහි පොදු ජනයා තුළ පවත්නා විශ්වාසය පදනම් කොටගෙන ගොඩනගැනී ඇති වාරිතු වාරිතු, පුද පූජා විධි, බාරභාර වීම හා ගාන්තිකරම ආදියෙන් සමන්විත සමස්තය 'පත්තිනි ඇදහිල්ල' යනුවෙන් හැඳින්වේ. එය වඩාත් ප්‍රවලිතව ඇත්තේ මෙරට මවුරුන් අතරය. පත්තිනි ඇදහිමේ ජනප්‍රියභාවය කොතරමිද යත් 1954ද කරන ලද සංගණනයකට අනුව ලක්දිව පත්තිනි දේවාල පන්සිය අසුතුතක් තිබේ ඇති. (කුමාර, 2008:30) පත්තිනි දේවාල අතර ප්‍රධානතම පත්තිනි දේවාල වශයෙන් අදද ජනාදරයට පාතුව ඇත්තේ තවගුණවේ පත්තිනි දේවාලයයි.

පත්තිනි ඇදහිම හා සම්බන්ධ ගම්මුව, කිරි මඩුව, පොල් කෙළිය, අං කෙළිය, කිරි අම්මාවරුන්ගේ ද්‍රානය හා සොකරි යන අහිවාර කුම පිළිබඳව මෙහිදී තුළනාත්මකව විවරණය කරනු ලැබේ.

කුමවේදය

මෙම පර්යේෂණය සඳහා යොදාගන්නා ලද්දේ සංසන්දනාත්මක අධ්‍යයන ක්‍රමවේදයයි. මෙහිදී පළමුව අහිවාර කුම, පත්තිනි ඇදහිම, ඒ හා සම්බන්ධ සිංහල අහිවාර කුම පිළිබඳ ගුන්ථ හා ලිපිලේඛන පරිඥිලනය කොට කරුණු එක්රෝස් කරන ලදී. ඉන් අනතුරුව එම කරුණු තුළනාත්මකව විශ්වේෂණය කොට, කුමානුකුලව පෙළගස්වා මෙම පිළිය රවනා කොට තිබේ.

සාකච්ඡාව

පත්තිනි උපත හා ජීවීත කතාව විවිධ මූලාශ්‍රයන්හි විවිධාකාරයෙන් දක්වෙතත් ඒ සැම මූලාශ්‍රයකින්ම කියවෙන මූලික පුවත් සමාන ස්වරුපයක් දරයි. (අමරසේකර, 2007:29) 'ඉලංකේ අඩිගල්' නම් සුපුකට වේර කවියා විසින් රිවිත සිලජ්පදිකාරම නම් ද්‍රව්‍ය කාව්‍යය පත්තිනි දේවියගේ උපත පිළිබඳව සඳහන් කෙරෙන ප්‍රධාන මූලාශ්‍රය වේ. මෙය තුන්වන සංගම් යුගයට අයන් කාතියකි. 'සිලජ්පදිකාරම' යන්නෙහි සිංහල තේරුම 'සලකී කපාව' යන්නයි. මෙහි දක්වෙන පරිදි වෝල දේශයේ කාවේරි ප්‍රවෙන් විසු වෙළඳ කුලයේ උපන් කන්නගි නම් කාන්තාව එම ප්‍රදේශයේම විසු සම කුල කොවලන්ට ආබාල වියේදීම විවාහ කර දෙනු ලැබේ. පසුව මාධ්‍යී නම් වෙසගනක හා මිතුව දනය විනාශ කරමින් කළක් විසු කොවලන් යළිත් කන්නගිය වෙත පැමිණේ. ඉන් අනතුරුව වෙළඳාම සඳහා මූල දනය සොයාගැනීම පිණිස කන්නගියගේ පාසලඹක් විකිණීමට මුවරා පුරයට හිය කොවලන්, එහි රජ බිසවගේ නැති වූ පාසලඹ සොරකම් කළ බවට වෝදනා ලැබ සාතනයට ලක්වේ. (අමරසේකර, 2007:30) එයින් කොයාට පත් කන්නගිය පඩි රජුගේ මාලිගයට ගොස් රජුටත්, පඩි රටත් ගාප කර, තම වම් පියාසුර සිද නගරයට විසි කරයි. එයින් විහාරාරාම, හික්ෂුන්, ලමුන් හැර මූල් නගරයම ගිනිබත් වේ. එවිට නගර ආරක්ෂක දෙවි දුව ගාපය ඉවත් කරන මෙන් කන්නගියගෙන් අයදියි. ඉන් පසු කන්නගිය පඩිපුර ගිනි නිවයි. මේ අතර පඩි රජු තම වරද පිළිගෙන එම ගොකුයෙන්ම මරණයට පත්වේ. රජ බිසවද මිය යයි. පියාසුර කැසීම නිසා තුවාල ලත් කන්නගිය නගරයෙන් පිට කදුවැටියකට ගොස් තපස් රක දින දහතරකින් අනතුරුව මරණයට පත්ව 'පත්තිනි දෙවතන' නමින් දෙවි ලොව උපදී. එතැන් සිට පඩි පුර වැසියෝ ඇය පතිහක්තියේ දේව මාතාව ලෙස සලකා ඇට වැඳුම් පිදුම් කිරීමටත් දේවාල ඉදි කොට උත්සව පවත්වීමටත් පටන් ගනී. (දරමදස සහ තුන්දේණිය, 1994:284,287)

පත්තිනි ඇදහීම සිරිලක ඇරඹුණු කාල වකවානුව නිශ්චිතව සඳහන් කළ තොහැකි ව්‍යවද ගෙජා රුපු සමයේදී එය විධිමත්ව මෙරට ස්ථාපිත වූ බව වංගකතා හා පුරුවාත්ත අනුව නිගමනය කළ හැකිය.

වර්තමානයේ මහනුවර පවත්වනු ලබන දළද පෙරහැරේ ආරම්භය පත්තිනි දේවිය උදෙසා පැවැත්වූ දේව පුජ්යාත්සවයයි. ක්‍ර.ව. 2වන සියවසේදී ගෙජා රුපු සොලී රට ආක්‍රමණය කොට සූචිසි දහසක් පිරිවරද, පත්තිනි සලම හා දෙව්වරුන්ගේ රණ අවිද රගගෙන ඒමේ විෂයාග්‍රීය නිමිති කරගෙන මෙම පෙරහැර සමාරම්භ වී ඇත.

පසු කාලයේදී පත්තිනි ඇදහීල්ල නිදහස් ග්‍රාමීය ඇදහීල්ලක් ලෙස ලක්දිව දකුණු ප්‍රදේශයේත්, උඩරට ප්‍රදේශවලත්, සබරගමුව පලාතේත්, ඒ අවට ප්‍රදේශවලත් විශාල වශයෙන් ව්‍යාප්ත විය. එය මෙරට බොඳේ ජනයා අතර මෙන්ම නැගෙනහිර වෙරළබඩ වෙසෙන හින්දු ජනයා අතරද ප්‍රවලිතය. දෙමළ ජාතිකයන් විසින් අස්වනු නෙළිමෙන් අනතුරුව වාර්ෂිකව පවත්වනු ලබන 'විසිකව් වකන්කු' පුජා කරමයේදී මහත් හරසරින් පිදුම් ලබන්නේද පත්තිනි දේවියයි. (අමරසේකර, 2007:40)

හින්දු සම්ප්‍රදයට අනුව ඕව දෙවියන්ගේ හාර්යාව වන පාර්වතියගේ අවතාරයක් වන පත්තිනිය සිංහල සම්ප්‍රදයට අනුව බෝධිසත්ත්ව පාරම්තාව පුරන්තියකි. කාශ්‍යප බුදුන්ගේ කාලයේදී දහසක් කයින විවර දන් දීමේ අනුහසින් ඇය අදුන්ගිරි පර්වතයේ දේව ජන්මයක් ලැබූ බව කියුවෙන ප්‍රවතක්ද පත්තිස් කේරුමුරවලට අයත් ප්‍රවත් අතර වේ. මේ අනුව පැහැදිලි වන්නේ හාරතීය සම්භවයක් සහිත පත්තිනි දේවියට සිංහල බොඳේයන් අතින් බොඳේ මූහුණුවරක් ලැබේ ඇති බවයි. (අගලකඩ්, 2005:29)

පත්තිනි ඇදහීම ලක් ජන සමාජය තුළ කෙතරම් මූල් බැස ගත්තේද? යත් දකුණු ඉන්දියාවේ එක් පත්තිනි දේවියක් සඳහා කළ ඇදහීම මෙරටදී සත් පත්තිනි ඇදහීම දක්වාත්, අනතුරුව දෙලෙඟ පත්තිනි ඇදහීම දක්වාත් විකාශනය වී තිබේ. පත්තිනි දේවිය මූල් කොට ගොඩනැගුණු සාහිත්‍යාංශයන්ද සිරිලක දක්නට ලැබේ. මහනුවර යුගයේදී රවිත පත්තිනි හැල්ල, සත්පත්තිනි කතාව, සත්පත්තිනි උපත හා වසන්ති මාලය ඉන් සමහරකි. මිට අමතරව මෙරට ජන සාහිත්‍යයේදී පත්තිනි දේවියගේ පිහිට හා ආරක්ෂාව පතා ගායනා කරනු ලබන ජනකව් හමුවේ. පත්තිනි දේවිය සිංහල සමාජය තුළ බෙහෙවින් පුද ලබන දේවිතාවියක් බවට පත්ව ඇති. බොඳේ සාහිත්‍යයේ දෙතරාජ්‍ය, විරැඩ්, විරැඩාක්ෂ හා වෙශ්‍රවණ යන දෙව්වරු සතරවරම් දෙව්වරුන් ලෙස නම් කර ඇත්ත මහනුවර යුගයේදී විෂ්ණු, කතරගම, නාථ, පත්තිනි යන දෙව්වරුන් සතරවරම් දෙව්වරුන් වශයෙන් නම් කර ඇත්තේ එහෙයිනි. (සිංහල විශ්වකෝෂණ උද්ධාන්ත, 1996:2)

ලක්වැසි ජනතාවගේ පුධාන ආහාරය වූ සහල් ලොවට ඩිභි කරනු ලැබූවේ පත්තිනි දේවිතාවිය විසින් බව ජනප්‍රවාදයේ එයි. සත් පැයකින් වී වපුරා ගතුයාට දනයක් පිළිගැනීවීමේ කතා ප්‍රවත පදනම් කරගෙන ඇය සැක්කත්වය පිළිබඳ දේවාතාවිය වශයෙන්ද සැලකේ. එහෙයින් බොහෝ ප්‍රදේශවල ගොවිතැන් කටයුතුවලදී විශේෂයෙන් අස්වනු නෙළිමේදී පත්තිනි දේවියන් හා සම්බන්ධ කළේ ගායනා කෙරේ. එබදු ගායනා කරනු ලබන්නේ පත්තිනි දේවියගේ ඇල්ම, බැල්ම ලබාගැනීමේ අපේක්ෂාවෙනි. එසේම අස්වන්නේ පළමු කොටස

හෙවත් 'අක්යාල' වෙන් කෙරෙනුයේද පත්තිනි දේවිය ප්‍රමුඛ දේව සම්බාධ උදෙසාය. මේට අමතරව දුරුහික්ෂ, නියං, රෝග ආදි උපද්‍රවයන්ගෙන් ඇතිවන බිය නැති කර යහපත, සෞඛ්‍යාගා ලාභ කර ගැනීම සඳහාත්, අයහපත දුරු කිරීම සඳහාත් පත්තිනි දේවිය වෙනුවෙන් නොයෙක් පුද පූජා හා ක්‍රිඩා පවත්වනු ලැබේ. (සිංහල විශ්වකෝෂ උද්ධාති, 1996:2)

ලක්දීව බොදු ජනයා විසින් ඇති අතිතයේ සිට පත්තිනි දේවතාවිය වෙනුවෙන් පවත්වාගෙන එනු ලබන පුද පූජා ප්‍රධාන වශයෙන් තෙවැදැරුම් වේ. එනම් මඩු පූජේත්සව, කෙකි මංගල්ල හා දේවදන යනුවෙනි. ගම්මඩු, දෙවාල් මඩු, පූජා මඩු, පහන් මඩු, කිරි මඩු, මල් මඩු, ගම්මර මඩු ආදිය මඩු පූජේත්සව වේ. අං කෙකිය, පොල් කෙකිය, ඔලිඳ කෙකිය හා ලි කෙකිය ආදි කෙකි සෙල්ලම් පත්තිනි ඇදිනීම හා සම්බන්ධ ජන ක්‍රිඩාවන් අතර වැදගත් තැනක් ගති. එසේම පංච කෙකිය, ඔන්විලි කෙකිය, ගුවු ගැසීම, කටටු පැනීම, දෙළඟ කෙකිය හා මිගොන් පොර ආදි වශයෙන් පත්තිනි ඇදිනීම හා සම්බන්ධ කෙකි සෙල්ලම් හැටහතරක් පත්තිනි පුරා කතාවන්හි සඳහන් වේ. 'දෙයියන්ගේ ලෙඩ' වශයෙන් හැදින්වෙන වසංගත රෝගද හැටහතරක් ඇති බව එම කතාවන්ගෙන් අනාවරණය වේ. ඒවායින් මිදීම සඳහාද පත්තිනි දේවිය උදෙසා කෙකි සෙල්ලම් පැවැත්වේ. පත්තිනි දේවියන් උදෙසා මෙසේ කෙකි සෙල්ලම් පැවැත්වීම ලක්දීවට පමණක් සීමා වුවක් නොව ප්‍රංශය, නේපාලය, ඉන්දියාව, පිළිපිනය හා ක්‍රිසිය වැනි රටවලද වර්තමානයේ පවා දක්නට ලැබෙන්නෙකි. (සිංහල විශ්වකෝෂ උද්ධාති, 1996:2,3) පහත දැක්වෙන්නේ පත්තිනි ඇදිනිල්ල හා සම්බන්ධ ප්‍රධාන සිංහල අභිවාර ක්‍රම කිහිපයක් පිළිබඳ හැදින්වීමකි.

ගම්මඩුව

පත්තිනි දේවියට හා සම්බන්ධ ප්‍රධාන අභිවාර ක්‍රමය වන ගම්මඩුව තනි ගමක හෝ ගම් කිපයක හෝ පිරිසක් එකට එකතු වී තනනු ලබන විශාල මඩවක, තනි රියක් තුළ හෝ රාත්‍රී කිපයක් තුළ පැවැත්වෙන දේව පූජේත්සවයකි. මෙයට මුල් වී ඇත්තේ සේරමන් නම් රුෂ්ගේ හිසේ හටගත් රෝගයක් සංසිඳුවා ගැනීමට එම රුෂ්ගේ අග මෙහෙසිය විසින් පත්තිනි දේවිය මුල් කරගෙන පවත්වන ලද ගාන්ති කරමය බැවි විශ්වාස කෙරේ. (සිංහල විශ්වකෝෂ උද්ධාති, 1996:3)

ඩුල සම්ප්‍රදයට අයත් දේව ගණයා මුල් කරගෙන පැවැත්වෙන සාමූහික දේව පූජා විශේෂයක් වන ගම්මඩුවේදී සමන්, නාම, විෂ්ණු, කතරගම, පත්තිනි හා විහිජණ යන දේව පත්තියෙන් කවර හෝ දෙවිවරු සිවුදෙනෙක් සතර වරම් දෙවිවරුන් ලෙස ඇරුෂුම් ලබති. මෙහිදී ප්‍රධානත්වය හිමි වනුයේ පත්තිනි දේවියටය. නවගමුව පුදේශයෙහි සේරමන් දෙවියෙදී, පොල්ගහවෙලින් එහා අයියනායක හා කැබැල්ලැවේ දෙවිවරුදී, උඩරට හා බඳුල්ලෙහි තවත් දෙවිවරුදී දෙළඟ දෙවිවරුන් අතරව ගැනෙති. කල්යාමේදී දෙලෙඟ් දෙවිවරුන් අරහයා කෙරෙන පෙළපාලියට වඩා පත්තිනි දෙවියන් වෙත කෙරෙන පූජා විධීන් වෙත ගම්මඩු උත්සවයේදී විශ්වාස අවධානය යොමු කෙරිණ. (සිංහල විශ්වකෝෂ උද්ධාති, 1996:7)

ලක්දීව සිංහල ජනතාව වෙසෙන සැම දිස්ත්‍රික්කයකම ගම්මඩු උත්සව පැවැත්වෙන නමුත්, කෙහොණා කංකාරියෙන්ද ගම්මඩුවෙන් අපේක්ෂිත පරමාර්ථ ඉටුකර ගැනීමට හැකි බැවින් උඩරට පුදේශවල එය විරලය. එහෙත් බස්නාහිර, දකුණු, සබරගමුව හා උතුරුමැද

ව�නි පළාත්වල මෙම පූජෝත්ස්වය සාමාන්‍යයෙන් වාර්ෂිකව හෝ පැවැත්වෙනු දැකිය හැකිය. (සිංහල විශ්වකොෂ්ඨ උද්ධාති, 1996:8)

ගම්මඩු ගාන්තිකර්මය මගින් අපේක්ෂිත එක් පරමාර්ථයක් නම් ග්‍යෙහු වර්ධනය වුවහොත් ඒ සඳහා දෙවියන් පිදිම හා වැස්සෙන්, තියගින් ගොවිතැනට හානි පැමිණියහොත් ඒ පිළිබඳව දෙවියන්ට කන්නලවි කිරීමය. මෙය ගැමියාගේ බාහිර පරිසරය හා සම්බන්ධ වී පවත්නා අරමුණකි. (සිංහල විශ්වකොෂ්ඨ උද්ධාති, 1996:9)

ගම්මඩු පූජෝත්ස්වයේ තවත් පරමාර්ථයක් නම් මිනිසාගේ සෞඛ්‍ය ආරක්ෂා කර ගැනීමයි. එම අරමුණද පුළුල් කේෂ්තයකට සම්බන්ධ වී පවති. මෙහිදී සෞඛ්‍ය ආරක්ෂා කිරීම යන්නෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ තනි තනි පුද්ගලයන් තුළ සෞඛ්‍ය සම්පන්නව ඇති කිරීම නොව විභාල පිරිසක් අතර ගම් කිහිපයක් හරහා පැතිරෙන සංඛාන්තික රෝග නිවාරණය කර මහජන සෞඛ්‍ය සුරියිමයි. එහෙයින් මෙම දෙවන අරමුණ ගැමී ඇදහිලි පද්ධතියට සේම දේශීය වෙදාළු ක්‍රමය වන ආයුර්වේදයටද සම්බන්ධව පවති. (සිංහල විශ්වකොෂ්ඨ උද්ධාති, 1996:9)

ගම්මඩු උත්ස්වයේ ප්‍රධානියා වන්නේ කපු පත්තිනි, පත්තිනිහාම්, පත්තිනි මහත්මයා, කපුරාල හා කපු මහත්මයා යන තම්වලින් හැඳින්වෙන පුද්ගලයාය. ඔහු ඒ ඒ පුද්ගලයන්ගේ රෝග නිවාරණය කිරීම සඳහා පත්තිනි දෙවියන්ට යාතිකා කොට කරෙහි කප්පටවල් දමන්නේද ඉහත සඳහන් කළ ආයුර්වේද ක්‍රමයම අනුගමනය කරමින් යැයි සැලකේ. (සිංහල විශ්වකොෂ්ඨ උද්ධාති, 1996:9)

තවද ගම්මඩු උත්ස්වය සැඹුකත්වයට සාපු ලෙස සම්බන්ධ වන යාතු කර්මයක් ලෙසද සැලකිය හැකිය. අස්වැන්නෙහි පළමු කොටස හෙවත් අඩුක්කුව දෙවියන් වෙනුවෙන් වෙන් කොට දානය දී සීමිත කාලයක්, එනම් වසරක් හෝ දෙවසරක් දේවාරක්ෂාව පැතීම හා අස්වැන්න එතෙක් ආරක්ෂා කර දෙන සේ ඉල්ලා සිටීම පලදුව රෝගීනීමේ වතාවත් ක්‍රමයක අංග වේ. ගම්මඩු උත්ස්වයේ වැදැගත් අංගයක් වන මැලේ පැහිම වනාහි බාහිර වට්පිටාවේ නියග ව�නි විපරියාසයනුත්, මිනිස් සිරුරෙහි ගිනියම් ලෙඩි යනාදිය ඇති කරවන අධික තාපයත් දුරු කරන මෙහෙයක් ලෙස සැලකිය හැකි බව මහාචාර්ය ගණනාථ ඔබේස්කර මහතාගේ අදහසයි. (සිංහල විශ්වකොෂ්ඨ උද්ධාති, 1996:10)

ගම්මඩුවේ එන කිරී ඉතිරීම නම් අංගයෙන් එක් අතකින් පලදුව වැඩි වී ඉතිරී යාම සංකේතවත් වන අතර අනික් අතින් ගිනියම් පොලොව සිසිල් කරවීම අනුකරණාත්මක ක්‍රියාවකින් මුරතිමත් කෙරේ.

ගම්මඩු පූජෝත්ස්වය පූර්වාපර සම්බන්ධයෙන් යුත් විවිධාංගයන්ගෙන් සමන්විත වන අතර ප්‍රාදේශීය වගයෙන් ඒවායේ යම් යම් වෙනස්කම් දක්නට ලැබේ. ඒ අතුරින් පහතරට ගම්මඩු උත්ස්වවලදී දෙසතියකට පමණ පෙර දෙවියන්ට හාර වී ගම්මඩුව පවත්වන දිනය තීරණය කොට කප් සිටුවනු ලැබේ. උත්ස්ව දිනයේදී පිළිවෙළින් මැල කැපීම, පහන් ප්‍රජාව, කාල පන්දම පිහිටුවීම, පිදිවිනි (පිදේනි) දීම, යහන් පිදීම, බිසේෂ කප සිටුවීම, තොරන් යාගය, පත්තිනි නැවුම, තෙල්මෙ නැවුම, වාහල නැවුම, අඩ විදමන, රාම මැරිල්ල හා මරා

ඉපැදේශම, දෙවාල් නැටුම හා මැල පැහිම, කිරී ඉතිරිම, ගරා නැටුම, දෙවියන්ට පින් දීම හා දනය ආදිය සිදු කරේ. (අමරසේකර, 2007:45)

සබරගමු ප්‍රදේශයේ පැවැත්වෙන සාම්ප්‍රදායික ගම්මැඩුවක මේට වඩා වෙනස් ලක්ෂණ දක්නට ලැබේ. එහිදි උත්සවයට පොරපොල් මලක් රැක් අත්තන ගසක බැඳු, එහිම ප්‍රවක් මල්වලින් හා ගොක්කොලවලින් සැරකිල්ලක් කොට කප සිටුවනු ලැබේ. උත්සව දිනයේදී පිළිවෙළින් පොරපොල් ගැසීම හෝ අං ඇදීම, පොල් තෙල් හිද පත්තු කිරීම, දේව කන්නලව් හා යහන් දැක්ම, හැන්දැ සමයම, (පොල්) මල නැටුම, හත්පැය නැටුම හා පාවාඩය නැටුම, පෙළපාලි හෙවත් දහඡට පෙළපාලි නැටුම, නැටුවුන්ගේ දස්කම් ප්‍රදරුණන නැටුම, පත්තිනි යහනට වැඩීම කරවීම, දෙවාල් නැටුම, රාම මැරිල්ල හෙවත් මරා ඉපැදේශම, අඩ විදමන, දෙවියන් ආපසු විමන්වලට යැවීම, දනය සහ පින් දීම සිදු කරේ. (අගලකඩ, 2005:38)

උච්චරට ප්‍රදේශයෙහි, විශේෂයෙන් සතර කේරුලයෙහි පැවැත්වෙන ගම්මැඩු ගාන්තිකරුමවල තවත් වෙනසක් දිස්වේ. එම ප්‍රදේශවල ගම්මැඩු නැටුමට බොහෝවිට සහභාගි වන්නේද කොහොම් කඩාරිය නටන පිරිස්ම නිසා ඒ දෙකෙහි මිගුණයක් දක්නට ලැබෙතත් මූලික වශයෙන් යථේක්ත කොටස් අනුගමනය කරනු ලැබේ. එහෙත් වෙනත් ප්‍රදේශවල දක්නට නොලැබෙන 'තොරන් පැදීම' හෙවත් 'අයිලේ පැදීම' නම් අංගයද මෙහි දක්නට ලැබේ. (අමරසේකර, 2007:45)

මහාචාර්ය එදිරිවිර සරවිවන්දයන් බදුල්ල ප්‍රදේශයෙහි පැවැත්වෙන ගම්මැඩුවල දක්නට ලැබෙන තවත් විශේෂාංග කිහිපයක් සඳහන් කර තිබේ. එනම් ගම්මැඩුවල අලුත් කුමාර දෙවියන්ට දරුවන් ඔප්පු කිරීම හා පිසින ලද කැටුම් සතක් තෙල් වළදකට දමා තෙල් නටන විට කපුරාල එම කැටුම් ගෙන ස්තේත්ත කියමින් දේවාලය වටා යාමත්ය. (අගලකඩ, 2005:29)

සාම්ප්‍රදායික ගම්මැඩුවක පිළිගත් වතාවක් ක්‍රම සියල්ලක්ම අද දක්නට නොලැබුණද, ඒ හා සම්බන්ධ ප්‍රධාන කොටස් මේ වන තුරුත් ගේෂව පවතී. ගම්මැඩුව හා බැඳුණු රංග ලක්ෂණයන්හි පළාත්බදව විවිධත්වයක් දිස්වුණද, පත්තිනි දේවිය මූලික වන සේද, දෙවාල් හා වාහල යන දෙවිවරුන් ඉනික්බිතිව සම්බන්ධ වන සේද එහි පවතින වතාවත් පත්තිය හා නැටුම් අංක, පුළුල් වශයෙන් පත්තිනි හාගය, වාහල හාගය හා දෙවාල් හාගය යනුවෙන් තෙවැදැරුම් කොට දැකිය. (සරවිවන්ද, 1968:66)

මෙහිදී පළමුව සිදු කෙරෙනුයේ කහ දියර කොතළයෙන් කහ දියර හෙවත් ගාන්ති ජලය ඉස ගම්මැඩු පැවැත්වෙන තුම් හාගය ගුද්ධ ස්ථානයක් බවට පත් කිරීමයි. ඉනික්බිතිව මැල කැපීමෙන් අදහස් කරනු ලබන්නේ දෙවාල් දෙවියන්ගේ නාමයෙන් මිල්ල ගසක් කපා එහි දර ගිනි පැහිමට යොදගැනීමයි. ඇතැමැමු මැල කැපීම පස් අවස්ථාවකට යොදගනීති. එසේ වුවද ගිනි පැහිමට අවස්ථාව සැලසෙන අයුරින් එය කළ යුතුය. එහෙත් සබරගමු පළාත් ගම්මැඩුවල ගිනි පැහිමක් සිදු නොවේ. එහෙයින් මැල කැපීම එහි සිදු නොවේ. සබරගමුවේ ගිනි පැහිම සිදුවනුයේ පාන් මුඩු උත්සවවලදීය. (සරවිවන්ද, 1968:66)

ගම්මැඩු පූජෝත්සවයේ සමාරමිහය සනිටුහන් වන්නේ ගොයම් කපා අවසන් වූ පසු සැම නිවසකින්ම එකතු කරන ලද පළමු කොටසින් බත් පිස දුඩුමුණ්ඩ, සමන්, විෂිෂ්ණ හා කතරගම ආදි දෙවිවරුන්ට පිදිමෙන්ය. මෙය හැඳින්වනුයේ 'මුරුතැන් පිදීම' යනුවෙනි.

(සිංහල විශ්වකොෂ්ඨ උද්ධාති, 1996:15) දෙවනුව පැවැත්වෙනුයේ පත්තිනි හාගය හෙවත් පත්තිනි දෙවියන් උදෙසා කෙරෙන පූජා කරමයයි. මෙහිදී කපුරාල හෙවත් පත්තිනිනාම් දේවාලයට ගොස් පත්තිනි දෙවියන්ගේ අබරණ ගෙනවිත් තොරණෙහි හෙවත් පූජාසනයෙහි තබයි. ඉතික්බිතිව පත්තිනිනාම් වෙනත් කපුරාලලා හා එක්ව නැවුම් කිහිපයක් නටයි. (අමරසේස්කර, 2007:47) නැවුම අවසානයේදී පත්තිනිනාම් කතරගම, දැඩිමුණ්ඩ හා දෙවාල් යන දෙවිවරුන්ගේ අබරණය, පත්තිනි දේවියගේ හලද ගෙන ගොස් පත්තිනි දේවිය උදෙසා තනන ලද ප්‍රධාන පූජාසනයේ තැන්පත් කරයි. මෙම පූජා කරමය හැඳින්වෙනුයේ 'හලං වැඩම්වීම' යනුවෙති. මෙහිදී පත්තිනි දේවියගේ රන් සලඹ ගත් කෙණෙහි කපුරාල ආවේශ වී වෙවිලන්නට පටන් ගනී. පත්තිනි හාගයන් අනතුරුව පැවැත්වෙනුයේ තෙල්මේ නැවුමයි. මෙය වුකලි දෙළඟ දෙවියන්ට පූජා දීම පිණිස තබන ලද බුලත් කොළ දෙළඳාසකින්ද, පට පැවුරු දෙළඳාසකින්ද, කුඩා පන්දම් දෙළඳාසකින්ද යුත්තව තනන ලද තෙල්මේ තවුව ඉදිරියෙහි පැවැත්වෙන වේගත් නැවුමකි. දෙළඟ පෙළඳාලිය පවත්වනු ලබන්න්ද තෙල්මේ නැවුම අවස්ථාවේදය. තෙල්මේ නැවුම සඳහා විවිධ ගුරු පරමිතරාවල දක්ෂ නැටුවෙන් නර්තනයෙහි යෙදෙන හෙයින්ද, නවක නැටුවෙන් මුල්වරට එළිදක්වන හෙයින්ද මෙය නැරඹීම සඳහා විශාල පිරිසක් රස්වෙති. (සරවිවන්ද, 1968:66-68)

මීලගට පවත්වනු ලබන්නේ වාහල හාගය හෙවත් වාහල් දෙවියන් උදෙසා කැප කරන ලද පූජා කරම කොටසයි. මෙහිදී වාහල් දෙවියන්ගේ වෙස්ගෙන ඇතැයි කියනු ලබන කපුරාල කෙනෙක් රෝ පටියකින් දැස බැඳුගෙන පුවුවක වාචිවී සිරි. අවසේෂ කපුරාලලා යාතිකා කියමින් ඔහුගේ දෙපතුල්වලට දුම්මල අල්ලා මද වේලාවකින් අනතුරුව ඔහු ආවේශ වී නැගිට වරෙක පොල් මල් තලමින්ද, තවත් වරෙක විලක්කු අතින් ගෙන දුම්මල කිරී ගසමින් ඔබ මොල දුවමින්ද ඒ ඒ තැන්වල සිරින යක්ෂ භාතයන් පළවා හරියි. ඇතැම් විට ඔහු සිහි නැතිව පූජාසනයක් මත ඇද වැට්ටේ. ගිනි කුරුමිබර දෙවියන්ට පිදේනි දෙන විට ඔහු දුම්මල කිරී ගසමින් උඩ පැන, මුව ඉදිරියේ සිටුවා ඇති රැක්ත්තන අත්තෙහි එල්ලයි. එවිට ඔහුගේ මුහුණට වතුර ඉස ඔහු එතානින් ඉටත් කිරීමට සිදුවේ. (සරවිවන්ද, 1968:69)

ඉන් අනතුරුව පවත්වන්නේ දෙවාල් හාගය හෙවත් දෙවියන්ට කැප කරන ලද පූජාකර්මවින් යුත් කොටසයි. දෙවාල් දෙවියන් ලක්ෂ්වට ගොඩබැසීම පිළිබඳ පුවත මෙහිදී නැවුමෙන් හා කවියෙන් කියවේ. අඩ විදමන රගපා දක්වනු ලබන්න්ද මෙම කොටසයෙහියි. මෙම කතා පුවතින් පැවැසෙනුයේ පත්තිනි දේවියගේ එක් උපතක් වන අභින් ඉපදීම පිළිබඳය. ගම්මුවලේදී එම කතා පුවත නාට්‍යානුකරණයෙන් තිරුපණය වේ. කපුරාල විසින් ප්‍රාරම්භක පුවත කවියෙන් කිමෙන් මෙම ජවතිකාව ඇරැණි.

ඉන් අනතුරුව ගුණය ලෙස පෙනී සිරින තළුවෙක් කඩමුල හැඳු මහල්ලෙකුගේ වෙස් මුහුණක් ලාගෙන, හැරමිටියක්ද අතින් ගෙන වෙවුලමින් සබයට පිවිසේ. මෙහිදී කපුරාල කෙනෙක් හෝ බෙර වයන්නෙක් මහල්ලා හා සංවාදයක යෙදෙමින් ඔහු කවුද? කොහේ සිට ආවේදි? ආදි ප්‍රශ්න අසමින් නොයෙක් විහිළ තහඟ දෙඩියි. ඉන් පසු රුෂුගේ උයනෙහි හටගත් අරුම පුදුම අඩය පිළිබඳ පුවතත්, එය කැඩිමට නොහැකි බවත්, ඔහු මහල්ලාට පවසයි. මහල්ලා තමා අඩ ගෙඩියට විද එය කඩන බව පවසන විට කපුරාල ඔහුට සරදම් කරයි. තරුණ දුනුවායන්ට නොහැකි වූ කටයුත්ත මහල්ලා කෙසේ කරන්නේදයි කපුරාල අසයි. ග්‍රාමය වූ විකට කතාවෙන් යුත්ත හාස්‍යනක හිටිවන සංවාදයක් මෙහිදී හටගනී.

එෂෙන් මහල්ලාගේ ඉල්ලීම පරිදි පත්‍ර කම දුන්න ඔහුට දෙයි. ඉන් විදින්නට සැරසෙන්ම දුන්න බිඳුණු හෙයින් තම දුන්නෙන්ම විදින බව මහල්ලා පැවසු විට කපුරාල කෙනෙක් කුඩා දම්වැලක ආධාරයෙන් අමුණා ඇති ර්තලයකින් යුක්ත වූ පිත්තල දුන්නක් ඔහුට ගෙනවිත් දෙයි. මේ වන විට රිදියෙන් හෝ පිත්තලවලින් තනන ලද අඩු ගෙබියක් නැතහාත් අඩු වල්ලක් තොරණෙහි එල්ලා තිබේ. මේ සමග දුනු හි පත්තිනි දෙවියන්ගේ අවශ්‍යෙක ආබරණ සමග දේවාලයෙහි තැන්පත් කොට තිබේ. මහල්ලා අඩියට විදින්නට පටන්ගත් විට බෙර වාදනය කෙරේ. ඔහු බිම දණ ගසාගෙන, බෙර තාලයට පැදේදෙමින් රිද්මෝයානුකළව හිය සාද, දුනු දිය ඇද විදින්නට සැරසෙන අන්දම නිරුපණය කරයි. දෙවරක් මෙසේ සැරසෙන ඔහු තෙවන වර උව්ව හේරි නාදයත් සමග හිය විදි. (සරවිචන්ද, 1968:69)

ඇතැම් පළාත්වල අඩු විදමන නිරුපණය වන්නේ මේ වඩා වෙනස් ආකාරයෙනි. එහිදි අඩු අත්තක් මැද සැගවුණු රිදි අඩු වල්ලක් මඩවේ වහලේ එල්ලනු ලැබේ. රග මඩලේ අසුනක හිදගත් එක් නළවකුගේ නළලෙහි ඇසක් ඇද තිබේ. ඔහු පත්‍ර රජය. ඔහුගේ උයන්පල්ලා සේ සැරසුණු කපුරාල සඟයට විත් රජගේ උයනෙහි හටගත් අරුම පුදුම අඩිය ගැනත්, තමා එය කැඩීමට තැත් කළ ආකාරය හා එම වැයම නිෂ්ප්‍රල වූ ආකාරය පිළිබඳවත් කවියෙන් කියා ගදුෂයෙන්ද තේරුම් කරයි. අඩිය කැඩීමට වහලයට නැගීමට තැත් කරන කපුරාල බිමට ලිස්සා වැටීම ආදි නරඹන්නන්ගේ හාස්‍යයට ලක්වන නොයෙක් අවස්ථා මෙහි දක්නට ලැබේ. අවසානයේදී කපුරාල මහල හිගන්නෙකුගේ වෙස් ගත් ගුණයා සේ සැරසී දුනු හි රෙනෙ අඩිය විදීමට පැමිණේ. ඔහු බිම ඉදෙන අඩියට විදි, ඉන් පසු නැවත කපුරාලගේ වෙස්ගෙන නරඹන්නට සෙන් වඩයි. (සරවිචන්ද, 1968:69)

ගම්මුවල රග දක්වනු ලබන මරා ඉපැදිදීම නම් ජවනිකාවෙන්ද නිරුපණය වන්නේ පත්තිනි දෙවියන්ගේ ජ්විත කතාවේ තවත් සිද්ධියකි. එනම් පන්තිස් කොළුමුරයේ අවසාන කොළුමුරය මේ අයත් වේ. ආවාර්ය ගණනාථ ඔබේසේකරයන් මරා ඉපැදිදීම පිළිබඳව මනා විස්තරයක් ඉදිරිපත් කර තිබේ. (සරවිචන්ද, 1968:69)

ඉන් අනතුරුව ප්‍රේක්ෂකයන්ගේ අවධානයට යොමුවන්නේ වේදිකාවේ අනික් කෙළවරෙහි කාලී හා සිටගෙන සිරින පත්තිනි විසින් ගායනා කරනු ලබන පත්තිනි හැල්ල වෙතටය. මෙහිදි ඇ කවි කියමින්ද, කාලී ඇ පසුපස රසකැවැලි මල්ලක් හිස තබාගෙනද පාලග සොයමින් වෙල්ලිය අම්බලම පිහිටා ඇති රංග හුම්මේ ඉහළට ගමන් කරති. ඔවුන් අම්බලමට ලගා වූ විට හායානක ඇදුමකින් සැරසුණු නළවෙක් රංග හුම්යට පැන, දත්මිටි කමින්, "කනවා", "කනවා" යැයි කියමින් පත්තිනි හා කාලී අල්ලාගනියි. පත්තිනිය කවි කියමින් සිටි.

ඇතැම් ගම්මුවල රග දක්වන රාම මැරීම නම් ජවනිකාවට මුළු වූ කතා වස්තුව පත්තිනි දෙවියන් පිළිබඳ උත්පත්ති කතාවලට අයත් නොවන්නකි. අවසාන ජවනිකාව 'රාම ඉපැදිදීවීම' නම් වේ. එහිදි හෙට්ටියා රාමගේ සිරුර අතගාමින් සැබැවින්ම ඔහු මියැදී ඇත්දයි අසයි. ගම්මුවල පැවැත්වෙන දෙළඟ පෙළපාලියෙහි ඇත් බන්ධනය හා මී බන්ධනය නම් පෙළපාලි දෙකක් දක්නට ලැබේ. මෙය ද්වියමට අධිපති සේ සැලකෙන මංගර දෙවියන් හා පොදුවේ දෙළඟ දෙවියන් වෙත කෙරෙන පුද පුජාවක් ලෙස සැලකේ. ඇතැතු අල්ලා දළ කපා මංගර දෙවියන්ට පුදන අයුරු ඇත් බන්ධනයෙහිද, මීමකු අල්ලා එම දෙවියන්ට පිදීම මී බන්ධනයෙහිද නිරුපණය වේ. (සරවිචන්ද, 1968:76)

මෙසේ විවිධාකාර ගායන, වාදන හා නර්තන අංගයන්ගෙන් අලංකාශ නාටෝස්ටිත අවස්ථාවන්ගෙන් සමන්විත ගම්මුව වූකලි සිංහල ගැමියන්ගේ රංගකලා කොජලුයන් මොනවට කියාපානු ලබන අපුරුව රගමඛලකි.

කිර මතුව

මෙම ගාන්තිකර්මය සඳහා පත්තිනි දේවියට අමතරව මංගර දෙවියාද සම්බන්ධ වෙයි. එහෙත් එහිදී ප්‍රධානත්වය හිමි වනුයේ පත්තිනි දේවියයය. කිරීමුව නැරීමෙන් බලාපාරොත්තු වන්නේ පත්තිනි දේවිය මුල් කරගෙන ගවයන්ට සිදුවන විවිධ වසංගත රෝගවලින් ඔවුන් මුද්‍රාගෙන කිරී වැඩි කරගැනීමයි. (සරච්චන්ද, 1968:66) නාභුමුර මංගලුය ආදි නාට්‍යමය කොටස්ද මෙහි අන්තර්ගත වේ. මේ අමතරව දෙමොල් මුවුව, නයි පෙන හතක් සහිත හාජනයක් යොදගනීමින් සිදු කෙරෙන පුනා මුවුව, මිල්ල දරවලින් තැනු ගිනි පැහැමක් හා රට සම්බන්ධ මංගල මුවුව නම් කොටසක් සහිත ගිනි මුවුව, පහන් මුවුව, ගි මුවුව හා හැඳුලුම් මුවුව ආදි ගාන්තිකර්මද පත්තිනි දේවිය මුල් කරගෙන පවත්වනු ලැබේ. ගම්මුව තරමක් උත්සව අංකවලින් අඩු කරගත් කල්හි ඉහත සඳහන් උත්සවද ඒ ගණයෙහිලා සැලකිය හැකිය. (අගලකඩ, 2005:53)

පොල් කෙළිය

පත්තිනි ඇදිහිම ඇසුරින් බිජිව ඇති ජන ත්‍රිඩාවක් මෙන්ම දේව පුජාවක් ලෙස පොල් කෙළිය හැදින්විය හැකිය. (අගලකඩ, 2005:36) මෙය වර්තමානයේ අභාවයට යමින් පවතින ගාන්තිකර්මයකි. සමාජ, දේශපාලන හා ආර්ථික ගැටලු හමුවේ සිදුවන සමාජ පරිවර්තනයන් සමග එය ඇති පිළිසර ගම්මානයක වුවද දක්නට ලැබෙනුයේ ඉතා කලාතුරකිනි. එසේ පැවැත්වෙන පොල් කෙළියක වුවද පොල් ගැසීම තරගයක් ආකාරයෙන් සිදු නොවේ. එය පොල් ගැසීම සංකේතවත් කරමින් පත්තිනි දේවිය උදෙසා පවත්වනු ලබන තවත් එක් පුජා විධියක් වශයෙන් පමණක් දක්නට ලැබේ. නොයෙක් සිරිත් විරිත් අනුගමනය කර පොල් කෙළිය පවත්වනු ලබන්නේ ගමට, ගම් පුද්ගලයට ඇතිවන වසංගත රෝග ආදියෙන් මිදි පත්තිනි දේවාසිර්වාදය ලබාගැනීමේ අභිලාෂයයෙනි. (ධරමදස සහ තුන්දේණිය, 1994:288)

පොල් කෙළිය ආරම්භ කරනු ලබන්නේ කොමුර දින ලෙස සැලකෙන බදා හා සෙනසුරාද දිනයන්හිය. මෙයට සහභාගි වන සියල්ලෝම කිලි, කුණු ආදියෙන් තොරව ස්නානය කොට, පිරුවට ඇද මස්, මාල අනුහවයෙන් වැළකි සිටිය යුතුය. මෙය අරඹනු ලබන්නේ පොරපොල් පිටියේ මල් යහන් තනා පත්තිනි දේවිය ප්‍රමුඛ දෙවිවරුන්ට මල් යහන් පිදිමෙනි. මෙහිදී දෙපිලක් දක්නට ලැබේ. යටි පිළ පත්තිනිගේ වන අතර උඩු පිළ පාලගෙය. මෙම දෙපිල තම තමන් සොයාගත් පොර පොල්වලින් තරග කරති. පළමුව යටි පිලේ තරගකරුවෙක් පොල් ගෙඩිය එවයි. උඩු පිලේ තරගකරු එම පොල් ගෙඩියට තමා අතේ ඇති පොල් ගෙඩියෙන් ගසයි. එවිට එය බිඳුමෙනාත් උඩු පිළ දිනයි. මෙසේ දෙපිල මාරුවෙන් මාරුවට පොල් යවා තරග වැදි අවසන පොල් නීම වූ පිළ පැරදේ. මෙහිදී යටි පිළ දිනීම සුබ නිමිත්තක් ලෙස සැලකිමට ගැමියෝ පුරුදුව සිටිති. එය පුද්ගලයේ ලෙඩ රෝග දුරුවී යහපත, සෙත් ගාන්තිය උදවන බවට සංකේතයකි. උඩු පිළ දිනීම යනු ලෙඩ රෝග, වසංගත පැතිර යාමේ සංකේතයක් බවට මතයක් පවති. ඒ කෙසේ වෙතත් යටි

පිල පත්තිතියගේ පිල ලෙස සැලකෙන බැවින් උඩු පිල දිනුවද යටි පිලට දිනුම ලබා දීම සාමාන්‍ය සිරිතය. (අමරසේකර, 2007:41-43)

පොල් කෙළියේදී බිඳී ගිය පොල් මද කොටා, තෙල් සිදු පත්තිනි දේවියට පහන් දල්වා ආධිරවාද පැවැත්වීමද සිදු කෙරේ. පොල් කෙළියේදී කවිද ගායනා කරනු ලැබේ. මෙහිදී දෙපිල මාරුවෙන් මාරුවට කවි කියනු ලැබේ. එම කවි සංවාද ස්වරුපයක් ගනී. මෙම ගාන්තිකරමයේ පුදු නාට්‍යමය ජවතිකා නොමැති වුවද නාට්‍යයේ මූලික ලක්ෂණ නිරුපණය වේ. පොල් පේ කිරීම, පොල් ගැසීම හා පේළි යාම ආදි අවස්ථා මේ පිළිබඳ නිදසුන්ය. (අමරසේකර, 2007:41,42)

පුරා සති දෙකක් හෝ තුනක් පොල් ගසා, අතතුරුව ගම්මුවක් පවත්වා සාමුහිකව විනෝදයෙන් කාලය ගත කිරීමට ගැමියන් අතිතයේ සිටම පුරුදු වී ඇත. පොල් ගැසීමේදී දෙපිලේ තරගකරුවන් එකිනෙකාට සරදම් කරමින් විහිල් තහඟ කරගත්තද කිසිවිට අමනාප නොවති. ඒ සියල්ල ඉවසීමෙන් හා සිනහ මුෂු මුහුණින් විද දරාගැනීමේ හැකියාව ගම්මුන් සතුව පවතී. පරාජයෙන් කම්පා නොවී ඉවසා සිටීමේ ගුණයත්, ජයග්‍රහණය නිහතමානීව භුක්ති විදිමේ ගුණයත් පොල් කෙළිය තුළින් ඇති කෙරේ. එසේම එමගින් එක්සත්ව කටයුතු කිරීමේ පුරුදු ගැමියන් තුළ ඇති කරනු ලැබේ. එහෙයින් පොල් කෙළිය වුකලි දේවියන් උදෙසා පැවැත්වෙන පුරා විධියක් පමණක් නොව ගැමියන් තුළ විනෝදය හා සාමුහිකත්වය ගොඩනගන ගාන්තිකරමයක්ද වේ. (අමරසේකර, 2007:43)

අං කෙළිය

පත්තිනි දේවිය මූල් කරගෙන ආගමික ක්‍රිඩාවක් වශයෙන් පැවැත්වෙන අං කෙළිය හෙවත් අං ඇදීම දිග කළක් මුළුල්ලේ ගැමියන් අතර අතිය ජනප්‍රියව පැවති ක්‍රිඩාවකි. අං කෙළිය පිළිබඳ පැරණිම සඳහන දක්නට ලැබෙන්නේ දහත්වන සියවසේදී රෝබටි නොක්ස් විසින් රවනා කරන ලද එද මෙහළ දිව කෘතියේය. අං කෙළිය පිළිබඳව විධිමත් පර්යේෂණයක නියැල්තු මහාචාර්ය ගණනාථ ඔබේසේකර සඳහන් කර ඇත්තේ උතුරු, උතුරු මැද හා වයඹ පළාතේ ඇතැම් තැනක හැර දිවයින පුරා බොද්ධ, හින්දු දෙපක්ෂය විසින්ම මේ වතාවත සිදු කර ඇති බවයි. ඉන්දීයාවේ නැති ලංකාවේ බලවත්ව පවතින පත්තිනි දේවිය ඇදිහීමේ ක්‍රමයක් ලෙස අං කෙළියට විශේෂ ස්ථානයක් හිමි වේ. (සේනාරත්න, 2001:107)

පාලග හා ඔහුගේ බිරිඳ වන පත්තිනි පලතුරු උයනේ කළ ක්‍රිඩාව සම්බන්ධ කතා ප්‍රවත්තක් අං කෙළිය හා සම්බන්ධ වේ. සපු මලක ප්‍රතිච්චිතය පොකුණක දිස්වනු දුටු පාලග කුමරුට එය ලබාගැනීමේ ආකාවක් ඇති විය. පාලග හා පත්තිනි මල කැඩීම සඳහා ගසට නැග්ගහ. පාලග ඉහළ අත්තක සිටද, පත්තිනි පහළ අත්තක සිටද කෙකිවල ආධාරයෙන් මල කැඩීමට තැත් කළහ. එහිදී කෙකි දෙක එකට පැවැලිණ. (සරවිචන්ද, 1968:79) අවසානයේ මහත් වෙහෙසක් දාරා කෙකි දෙක ඇදීමේදී පාලගගේ කෙක්ක කැඩී කෙකි දෙක වෙන් විය. එයින් මහත් ප්‍රිතියට පත් පත්තිනි දේවිය මේ ඇසුරින් ක්‍රිඩාවක් ඇති කිරීමට නියම කළාය. පත්තිනි දේවිය සතුවූ කිරීමට මෙම අං ඇදීම කරනු ලබන්නේ එහෙයිනි. (අමරසේකර, 2007:47)

අං කෙළිය පැවැත්වීමේ පරමාර්ථය වන්නේ පත්තිනි දේවිය කිහිම තිසා ඇතිවන වසංගත රෝග ලෙස සැලකෙන පැපෙළාල, සරම්ප හා කම්මුල්ගාය අදිය දුරු කිරීමයි. මෙබදු රෝගයක් යම් ප්‍රදේශයක පැතිරෙන විට ගම් ප්‍රධානීන් ඇතුළ පිරිසක් එක් වී සාමූහිකව සාකච්ඡා කර අං ඇදීමේ ක්‍රිඩාවක් පැවැත්වීමට නියම කර ගනිති. එය අගහරුවාද, සිකුරාද දිනවල හා පෝරු දිනවල පවත්වනු නොලැබේ. (සේනාරත්න, 2001:107) සුබ නැකතකින් ඇරුණීන මෙම තරගය සඳහා දෙපිලක් සහභාගි වෙති. එහි උඩු පිළ පාලග කුමරුගේය. මේ දෙපිලට අයත් දෙපිරිසම පත්තිනි දේවාලයට ගොස් පිරිසිදුව දින හතක් ජේවති. දෙපිලම ආපසු ගමට විත් මස් මාංගයෙන් තොර බතින් සංග්‍රහ ලබති. (සේනාරත්න, 2001:108)

අං කෙළියේදී අං ඇදීම සඳහා ගෝන අං දෙකක් ගනු ලැබේ. ඉන් පසු මෙයට මිහරක් හමකින් ඇඹුරු හා කඩයක් ගෙන ගැටුගසනු ලැබේ. මෙහිදී එක් එක් කොනක් පොල් කදක විවරයකින් ගෙන ගසක ගැටුගසනු ලැබේ. අනෙක් කොනේ එක් අගක් ගැට ගසා ඇති පැත්තට අනික් අගද අමුණා කඩ පොටකින් සම්බන්ධ කරගනු ලැබේ. ඉන් පසුව දෙපිලේල නායකයේ දෙදෙනා අං දෙක නොසැලෙන පරිදි අල්ලාගතිති. දෙපිලෙන් එක් පිළක් කඩය අදියි. අං දෙක වෙන් කිරීමට නම් එක් අගක් කැඩී යන පරිදි වැරෙන් ඇදීම කළ යුතය. බේදුණු අගේ මුදුන් කොටස දිනු පිළට හිමි වේ. ඉතිරි කොටස පැරදුණු පිළ තබාගෙන නියම ක්‍රිඩා ලිලාවකින් නිහාව සිටිති. ජයග්‍රාහී යටි පිලේ පිරිස සතුවින් ඔල්වරසන් දෙති. ක්‍රිඩාව නිම වූ පසු නොකැඩුණු අග කහ දියරෙන් සෝද මල් පළද්‍රවා පත්තිනි දේවාලයේ තැන්පත් කරනු ලැබේ. (සේනාරත්න, 2001:108)

අං කෙළි උලෙල පැවැත්වෙන සත් සතිය පුරා කිසිදු කිල්ලකට හසු නොවී, මස් මාංග ආහාර ගැනීමෙන් තොරව එළවා ප්‍රමාණක් යැපීමට ගම් වැසියෝ වග බලා ගතිති. මෙම කාලයීමාව තුළ ඔවුන් විසින් නිවෙස් හා ඒ අවට පරිසරයද වෙනදුටත් වඩා පිරිසිදුව තබාගනු ලැබේ. (අමරසේකර, දසනායක, ඩේරානන්ද හිමි, 2004: 154)

යෝග්‍යක්ත කරුණු අනුව සක් සුදක් සේ පසක් වන්නේ අං කෙළිය වුකලි සියල්ලන්ටම යහපත් සෞඛ්‍ය සම්පන්නහාවයක් උදා කර දීමෙහිලා පැවැත්වෙන ජන ක්‍රිඩාවක් මෙන්ම දේව පූජාවක් බවයි. තවද අං කෙළිය පැවැත්වෙන කාල සීමාව ගම් වැසියන්ට සැණුකෙළ සමයකි. (අමරසේකර, 2007:47)

කිරී අම්මාවරණ්ගේ බ්‍රහ්ම

පත්තිනි දේවිය උදෙසා පවත්වනු ලබන පූජා කරම තුළින් ප්‍රහවය ලද ගාන්තිකරමයක් වන කිරී අම්මාවරුන්ගේ දනය පැවැත්වෙනුයේ විශේෂයෙන් කුඩා දරුවන්ගේ හා මවිවරුන්ගේ කටයුතු සම්බන්ධයෙනි. මිට අමතරව තිවැසියන්ගේ සුබ සිද්ධිය පතාත්, වෙනත් ලෙඛ රෝග, අපල උපද්‍රව දුරු කරගැනීම පිණිසත් සත් පත්තිනි, අඩු පත්තිනි, මල් පත්තිනි, ගිනි පත්තිනි හා දේශී පත්තිනි යන පත්තිනි අවතාර වෙනුවෙන් කිරී අම්මාවරුන් පස්දෙනෙකු සහභාගි කරවාගෙන කිරී අම්මාවරුන්ගේ දනය පවත්වනු ලැබේ. ඇතැම් පළාත්වල මෙම දනය වාර්ෂිකව පැවැත්වේ. ඉන් අපේක්ෂා කරන්නේ ගොවිතැන් කටයුතු සරුසාර කරගැනීම හා ඇස්වහ, කටවහ දේශී දුරු කරගැනීම ආදියයි. (සේනාරත්න, 2001:109) තවද ගැමියන් විසින් අසම්මත යැයි සලකනු ලබන අගහරුවාද හා සිකුරාද දිනවල

ගොම මැටි ගැම, එළිපත්තේ සිට හිස පිරිම, දෙවියන් සතු දේ කැම, දුල්වෙන පහත් කටින් පිළි නිවීම, හිසෙහි දැන් ගසා දෙරකඩ සිටිම, දණහිස් බිම ඇන පොල් ඇශිරිම, කිල්ලෙන් දේවාලයට යාම හා නිවසේ සිට මහ හඩින් දෙස් දෙවොල් ගැනීම වැනි දේශද වාර්ෂිකව කිරී අම්මාවරුන්ගේ දනයක් දීමෙන් තැති වී යන බවද සඳහන් කෙරේ.

කිරී අම්මාවරුන්ගේ දනය සඳහා ආරාධනා ලැබීමට වඩාත් සුදුසු වන්නේ කිරී දෙන මව්වරුන් බව පුරාණ පොත්පත්වල සඳහන් වේ. එහෙත් ගම් ආදර්ශවත් ජීවිතයක් ගත කළ හක්තිමත් මෙන්ම සම්හාවනිය වයෝවද්ද මව්වරුද මේ සඳහා ආරාධනා ලබති. (සරච්චන්ද, 1968:125) ඔවුන් දරුවන් ලැබූ තමුත් මේ වන විට දරුවන් වරා සිටින වැඩිහිටි කතුන් විය යුතුය. ඔවුන් පිළිබිමු කරන්නේ පත්තිනි දේවියගේ කරුණා ගුණයයි. (අමරසේකර, 2007:47) කිරී අම්මාවරුන්ගේ දනය සඳහා විශේෂයෙන් ආරාධනා නොකළ යුතු පිරිසක්ද වෙති. එනම් අඩ දබර කරන හා ඕපාදුප දොඩන කතුන්, අපිරිසිදු වරිත සහිත කතුන්, මස් මාල විකුණන කතුන්, බිහිර හෝ අන්ධ අය, ආබාධිත හා අවයව බිඳී ගිය කතුන්, සුව කළ නොහැකි රෝගීන්, කුළුය තුවාල ඇති අය, දරුවන් මියගිය කතුන්, සැමියා මියගිය කතුන් හා වද ස්ථීරීන්ය. (සරච්චන්ද, 1968:125)

කිරී අම්මාවරුන්ගේ දනය පැවැත්වෙන නිවස සත් දිනකට පෙර පේ කිරීම සම්මතයකි. මෙම කාල සීමාව තුළ කිලි සහිත උදිය නිවසට වැද්දගනු නොලැබේ. ගෙවීම ගොම ගා පිරිසිදු කරන අතර කහ දියර පොල් කිරිවලට මිශ්‍ර කොට ඉසීම හා සඳහන් පිනිදිය ආදියෙන් පිරිසිදු කිරීමද සිදු කෙරේ. එසේම කට්ටකුමන්ජල් ආදි සුවද දුම් අල්ලා එම දුම නිවස පුරා විසිරී යාමටද සලස්වනු ලැබේ. (සරච්චන්ද, 1968: 125, 128 - 130)

මෙම දනය සඳහා තොරාගනු ලබන්නේ අමාවක පසුවේ දින තුනකට පසුව එළඹින ර්ලග පසලාස්වක තෙක් පුර පක්ෂයේ දිනයකි. දනය පැවැත්වෙන දිනයේ හිමිදිරි පාන්දර කිරී අම්මාවරුන් පැමිණ විට ඔවුන්ගේ පා දෝවනය කොට, මහත් ගෞරවයෙන් පිළිගෙන පැදුරක වාචිකරනු ලැබේ. ඉන් පසු එක් එක් කිරී අම්මාවරුන්ට කිරිබත්, කිරී දෙදෙල්, කොණ්ඩ කැවුම් හා කෙසෙල් ගෙඩි හත බැගින්ද කෙසෙල් කොළවලට බෙද පිළිගන්වනු ලැබේ. තවද මැටි පහන්, බුලත් කොළ හා පැවුරු හත බැගින්ද, කිරී කොළ්ප හතක්ද මෙම දනය සඳහා යොදාගැනී. එහිදී වැඩිමහුග්‍රම කිරී මව කුරුමිබා ගෙවියක් කප්පවා, ඇස්ස හිල් කර, නිවැසියන්ගේ හිසට ඉසීම් පත්තිනි දේවියගේ පිහිට ලැබේවායි ආයිර්වාද කරමින් සියලු බාරභාරවලින් නිදහස්වන බව කියා සිටියි. මේ සඳහා දේවාලයේ වෙනත් කුමයක්ද ඇත. එනම් බාර මුළු ප්‍රේම සඳහා කර තුළ දුම්මෙය. එහිදී ගැමියන් විසින් ‘පත්තිනි හාම්’ නමින් හඳුන්වනු ලබන දේවාලයේ කපු මහතා පව්ච වචමින් මසන ලද හැටිටයක්ද, සුදු කඩක්ද හැඳු, පව්ච වචමින් හිමේ බැඳ, යාතිකා කරමින් සියල්ලන්ගේම කරේ කහ පැහැති තුළ ගැට ගසයි. ඔහු කතරගම යාමට පෙර දළඳා භුමියේ මහා දනයක් පැවැත්වේ. එට සහභාගිවීම සියලු වස් දෙසේවලින් මිදීමක් සේ සැලකේ. කිරී අම්මාවරුන්ගේ දනයේද සැම කිරී මවකටම පැවුර බැගින් පුජා කරනු ලබන්නේ ඔවුන්ගේ සින් සතුව කිරීම පිණිසය. (සරච්චන්ද, 1968:125, 128 - 131, 136)

සොකරි

ගොයම් කපා පාගා අවසන් වීමෙන් අනතුරුව එළඹින විවේක කාලය තුළදී වටතුරු කමත රැඟ භූමිය කොට රග දක්වනු ලබන සොකරි නාටකයේ මූලික තේමාවද පත්තිනි ඇදහිල්ල හා සම්බන්ධ වුවකි. අගෝස්තු, සැප්තෝම්බර් මාසවල ආරම්භ කරනු ලබන මෙහි මූලික පරමාර්ථය වන්නේ ඇස් රෝග, සරම්ප හා කම්මුල්ගාය යනාදී රෝග පිඩාදිය වළක්වා ගැනීම හා ගොවිතැන් කටයුතු සරුසාර වීමෙන් යහපත් ජ්විතයක් ගත කිරීමට පත්තිනි දේවියන්ගේ පිහිට පැනීමය. තවද මෙමගින් ගම්මුන් අතර සමගිය, සමාඨනය තහවුරු වන අතර අපල උපදු සමනය වීමක්ද අපේක්ෂා කෙරේ. සොකරි නාටකය වූකලි උඩිරට පළාත්වලට, වන්නියට හා සතර කෝරලයේ ඇතැම් ප්‍රදේශවලට සීමා වූ ගැමී නාට්‍ය විශේෂයකි. මෙය සාමාන්‍යයෙන් මූහුදුබඩා ප්‍රදේශවල හෝ දුකුණු පළාතේ හෝ රග දක්වනු නොලැබේ. (සරවිචන්ද්‍ර, 1968:135)

සොකරි නැංවීම ඇරුණින්නේ පත්තිනි දේවියට හා කතරගම දේවියන්ට පුද පුජා පැවැත්වීමෙනි. මෙම නාටකය අවසානයේදී පත්තිනි දේවිය උදෙසා පුජාවක් පවත්වනු ලැබේ. (සිංහල විශ්වකෝෂ උද්ධාති, 1996:10)

සොකරි නාටකයේ විශේෂත්වයක් නම් අනුරුපණ මාධ්‍යයෙන් කරාවක් කිමය. කණ්ඩායමේ නායකයා විසින් කිසියම් සිද්ධියක් කවියෙන් විස්තර කෙරෙන අතර නාජ්‍යෙක් එය අනුකරණාත්මක තැවුමකින් දක්වති. ඇතැම් නාජ්‍යෙක් වෙස් මූහුණු පළදිති. සොකරි නාටකයේ අන්තර්ගත තැවුම් හා ගැයුම් සඳහා උඩිරටදී ගැටබෙරයද, ඇතැම් පළාතක ද්‍රව්‍යලද, වන්තියෙහි පමණක් උඩික්කියද හාවිත වේ. (සිංහල විශ්වකෝෂ උද්ධාති, 1996:10)

සොකරි කතාවේ ස්වරුපය පළාතින් පළාතට වෙනස් වේ. ඒ අනුව නාටකයේ ස්වරුපයද වෙනස් වේ. එහෙත් නොයෙක් පළාත්වල කෙරෙන රැගුම්වලට පදනම් වූ පොදු පුවත මෙසේය. ගුරුහාම්, සොකරිය හා පරයා සිරිලකට පැමිණ පදිංචි වීමට කැනාක් සොයති. තඩරාවිටදී එක් වෙදරාල කෙනෙක් මුවන්ට ඉඩම් කැබැල්ලක් දෙති. එහි නිවසක් තනා මුවන් වාසය කරන අතර දිනක් ගුරුහාම් බල්ලෙකු විසින් සපා කනු ලැබේ. මහුට වෙදකම් කිරීමට කැදිවනු ලබන වෙදරාල සොකරිය සමග රහසින් පළා යයි. අවසානයේදී සොකරිය ආපසු ගෙනෙනු ලැබ සියල්ලට් සාම්දන වෙති. මෙහි සඳහන් කළ පුධාන වරිත කිහිපයට අමතරව කාලී අම්මා, සොත්තානා (වෙදරාලගේ බැනා), හෙටිරියා, ව්‍යුරාල හා කපුරාලද සොකරි නාටකය සඳහා සහභාගි වෙති. එසේම වංගේධිය, ලන්තැරුම, හොරණුව්, බෙර, තාලම්පොට හා පහන ආදි රැඟ හාන්ඩ මේ සඳහා යොදගනු ලැබේ. (සිංහල විශ්වකෝෂ උද්ධාති, 1996:10)

සංගිතය අතින් සොකරි නාටකයෙහි විවිධත්වයක් දක්නට නොලැබේ. එහි සියලුම කවී ගැයෙන්නේ එක් තාලයක් අනුව රවිත කවී රාගයකිනි. මෙම නාටකයෙහි නිරුපණය වන පැදුරු විවිම වනාහි සමගියේ හෝ යළි එක්වීමේ හෝ සමහෝගයේ හෝ සංකේතයක් ලෙස සැලකේ. උඩිරට ගාන්තිකර්මයන්ගෙන් උප්‍රටා ගන්නා ලද ඇතැම් අංගද සොකරි නාටකයෙහි දක්නට ලැබේ.

මෙසේ සොකරි නාටකය විවිධාකාරයේ ගායන, වාදන, නර්තනාංගයන්ගෙන් සමන්වීත වුවද එහි මුල් හරය පිළිබඳව අවධානය යොමු කරන විට ආදියෙහි එහි අහිචාරාර්ථයක් තිබූණු බව නිගමනය කළ හැකිය. එම අහිචාරාර්ථය වනාහි අනුකරණ බලයෙන් පොලොවේ සඳුකිත්වය වර්ධනය කිරීම හා සාමාන්‍යයෙන් සමඟ්ධිය පැනීම යැයි සැලකිය හැකිය. (සරව්වන්ද, 1968:135)

පත්තිනි ඇදහිම හා සම්බන්ධ සිංහල අහිචාර ක්‍රම මෙසේ විවරණය කළ හැකිය.

නිගමනය

පත්තිනි ඇදහිම සිංහල සංස්කෘතිය හා බඳු වූ ප්‍රධාන අහිචාර ක්‍රමයකි. ඒ හා සම්බන්ධව පවතින ගම්මැවුව, කිරී මුළුව, පොල් කෙළිය, අං කෙළිය, කිරී අම්මාවරුන්ගේ දානය හා සොකරි යන අහිචාර ක්‍රම ගාන්ති කරම වශයෙන් සැලකිය හැකිය. මේ අතුරින් ප්‍රාසාංගික ලක්ෂණ බහුවල දක්නට ලැබෙන්නේ ගම්මැවුව තුළය. ජන ස්විඛ ලෙස වැදගත් වන පොල් කෙළිය හා අං කෙළිය තුළද ප්‍රාසාංගික ලක්ෂණ රේට අඩු වශයෙන් විද්‍යාමාන වේ. සොකරි නාටකයේ විශේෂත්වයක් නම් අනුරුපණ මාධ්‍යයෙන් කපාවක් ඉදිරිපත් කිරීමයි. විවිධාකාරයේ ගායන, වාදන, නර්තනාංගයන්ගෙන් සමන්වීත එය නාට්‍යමය ස්වරුපයක් දරයි. කිරී මුළුවේද නානුමුර මංගලය ආදි නාට්‍යමය කොටස් අන්තර්ගත වේ. පොල් කෙළියේ තුළ නාට්‍යමය ජවනිකා නොමැති වුවද නාට්‍යයේ මුලික ලක්ෂණ නිරුපණය වේ. පත්තිනි ඇදහිම හා සම්බන්ධ සිංහල අහිචාර ක්‍රම මගින් සිංහල සංස්කෘතියේ අන්තර්භාව මැනවීන් විදහා දැක්වේ.

පරිගිණිත ග්‍රන්ථී

අගලකඩ, අජන්ත කුමාර. (2005). ගැමි දිවියය පොල්කෙළි වරුණයි. කර්තා ප්‍රකාශනයකි.

අමරසේකර, දයා. (2007). පත්තිනි දෙවියෝ යාතු කරම සහ පුද් පුරුෂ. වරකාපොල: ආරිය ප්‍රකාශකයේ.

අමරසේකර, දයා, දසනායක, රෝගිත සහ දේරානත්ද හිමි, හගුරන්කෙත. (සංස්) (2004), ඉඹුවර - මහාචාර්ය ඒ.ඩී.පී. කළන්සුරීය හරසරණිය. වරකාපොල: ආරිය ප්‍රකාශකයේ.

කුමාර, ගාන්ති සී. (2008). "ලක්දිව පත්තිනි ඇදහිම හා එහි විකාශය" සිංහල,

දරමදුස, කේ.එන්.චි. සහ තුන්දෙණිය, එම්.එම්.එස්. (1994), සිංහල දේව පුරාණය. පාදුක්ක: රජයේ මුදුණ නීතිගත සංස්ථාව.

සරව්වන්ද, එදිරිවිර. (1968). සිංහල ගැමි නාටකය. කොළඹ: සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව.

සිංහල විශ්වකොෂ උද්ධාති-ගම්මැවුව. (1996), කොළඹ: සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව.

සේනාරත්න, පී.ඇ.මි. (2001). ශ්‍රී ලංකාවේ සංස්කෘතික දයාද, කොළඹ : ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෞදරයේ.